

МОДУЛЬ 12

1. Вираження ознаки особи або предмета, відсутніх у певної особи. Уживання прикметників у родовому відмінку: а) узгодження з іменником у роді (чоловічий (**якого?**), жіночий (**якої?**), середній (**якого?**); б) узгодження з іменником у числі (однина і множина (**яких?**)).
2. Вираження кількості. Узгодження кількісних числівників з іменниками у родовому відмінку (**скільки чого? скільки кого?**).
3. Уживання складних речень зі словами *якого, якої, яких, скільки*.
4. Текст «Супермаркет».

Повторення вивченого

1. а) Прочитайте діалоги.

1) – Маріє, у тебе є сестра?

– Ні. У мене немає сестри.

У мене є молодший брат.

2) – Саліме, у твоєї кімнаті є холодильник?

– Ні. У моєї кімнаті немає холодильника.

3) – Андрію, ти кудись ідеш?

– Так. Я іду до гуртожитку № 10.

– До кого ти йдеш?

– До товариша.

4) – Дуань, ти ходила в неділю до книгарні?

– Так, ходила.

– Ти купила що-небудь?

– Так. Я купила українську книжку.

5) – Алі, звідки Ви приїхали?

– Я приїхав з Йорданії.

– А коли Ви приїхали до України?

– У серпні.

6) – Чене, ти не знаєш, коли Пен поїде до Китаю?

– Я точно не знаю. Думаю, що в червні.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

2. Дайте відповіді на питання за зразком: *У Марії є підручник? – Так, у неї є підручник.*

1. У Аміра є словник? 2. У викладача є журнал? 3. У студентів є контрольна робота?

4. Сьогодні у групи № 3 є біологія? 5. У товаришів є телефони? 6. У сестри є свій будинок?

7. У Лесі є гумка? 8. У Марії є хліб?

3. Дайте відповіді на питання.

1. Звідки приїхала Ванда? (Польща) 2. Звідки приїхали Чен і Ван? (Китай) 3. Звідки приїхала ця студентка? (Індія) 4. Звідки приїхали брати? (Іран) 5. Звідки приїхали ці науковці? (Америка) 6. Куди поїдуть студенти? (Німеччина) 7. Куди поїде незабаром Світлана? (Англія) 8. Куди їздив твій товариш? (Франція) 9. Куди порадив поїхати батько? (Україна)

4. Напишіть речення, поставте слова у відповідній формі.

1. Щодня наш викладач працює в (наукова бібліотека). 2. На конференції ми бачили (науковці) з Китаю. 3. Студент забув підручник у (математичний кабінет). 4. Ахмед добре знає (математика). 5. Друг (порадити) піти до юриста. 6. Я отримав (дружня порада). 7. Після занять ми поїхали до (він). 8. Подруги пішли до (вона).

5. Напишіть відповіді на питання, використайте прийменники *до, під час, після* і слова (*гуртожиток, заняття, обід, вечеря, перерва, урок, сніданок*).

1. Куди студенти пішли після занять? 2. Коли товариші пообідали? 3. Коли подруги прибрали у своїй кімнаті? 4. Коли студент переклав текст? 5. Коли викладач узяв журнал? 6. Коли секретар дав документи? 7. Коли Богдан надіслав лист? 8. Коли Чен і Ван підуть до магазину?

6. Дайте відповіді на питання за домашнім текстом.

1. Чому Ви приїхали до України? 2. Чому Ви вивчаєте українську мову? 3. Чому Ахмед навчається в українському університеті? 4. Чому Пен навчатиметься на математичному

факультеті? 5. Чому Ванда хоче навчатися на історичному факультеті? 6. Чому Світлана приїхала до України? 7. Чому Світлана й Амір пішли разом до бібліотеки? 8. Чому Ванда пішла до ідальні?

Вираження ознаки особи або предмета, відсутніх у певної особи.

Уживання прикметників у родовому відмінку

1. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання прикметників у родовому відмінку.

У мене є мобільний телефон, а у сестри немає *мобільного* телефону.

– *Якого* телефону немає в сестри?

У мене є мале люстерко, а в Лесі немає *малого* люстерка.

– *Якого* люстерка немає в Лесі?

У мене є чорна ручка, а в подруги немає *чорної* ручки.

– *Якої* ручки немає в подруги?

На підготовчому факультеті є іноземні студенти, а на історичному факультеті немає *іноземних* студентів.

– *Яких* студентів немає на історичному факультеті?

Прикметник у родовому відмінку

Однина						Множина			
Чоловічий рід	Середній рід	Чоловічий рід Середній рід	Жіночий рід						
<i>Який?</i>	<i>Яке?</i>	<i>Якого?</i>	<i>Яка?</i>	<i>Якої?</i>		<i>Які?</i>	<i>Яких?</i>		
<i>Н.в.</i>	<i>Н.в.</i>	<i>Р.в.</i>	<i>Н.в.</i>	<i>Р.в.</i>		<i>Н.в.</i>	<i>Р.в.</i>		
Чорний	Чорне	Чорного	-ого	Чорна	Чорної	-ої	Чорні	Чорних	-их
Синій	Синє	Синього	-ього	Синя	Синьої	-ьої	Сині	Синіх	-іх

1. Прочитайте речення, поставте питання до виділених слів.

– Джоне, у тебе є теплий одяг? – Ні, у мене немає *теплого* одягу.

– Моніко, у тебе є синя ручка? – Ні, у мене немає *синьої* ручки.

– Чене, у тебе є цікавий журнал? – Ні, у мене немає *цікавого* журналу.

– Оксано, у тебе є молодші сестри? – Ні, у мене немає *молодших* сестер.

– Студенти, у вас є читацькі квитки? – Ні, у нас немає *читацьких* квитків.

– Дівчата, у вас є електронна адреса? – Ні, у нас немає *електронної* адреси.

2. Дайте відповіді на питання.

1. Якого словника немає в Аміра? (англо-український)
2. Якої ручки немає в Моніки? (чорний)
3. Якого хліба немає в магазині? (свіжий)
4. Яких братів немає в Чена? (старший)
5. Якого рушника не було у ванні? (чистий)
6. Якого завдання не було в Лесі? (домашній)
7. Якого аеропорту немає у вашому місті? (міжнародний)
8. Якої води не буде завтра? (гарячий)

3. Напишіть за зразком: У магазині немає (спортивний одяг). – У магазині немає спортивного одягу.

1. У Ахмеда немає (контрольне завдання).
2. У Лесі немає (синій олівець).
3. У Марії немає (український підручник).
4. У Пітера немає (українсько-англійський словник).
5. У Богдана немає (нова машина).
6. У Андрія немає (електронна адреса).
7. У нього немає (медична картка).
8. Вона не має (китайські подруги).

4. Поставте питання до виділених слів за зразком: *Ольга мала гарну подругу. – Яку подругу мала Ольга?*

1. У батька була торговельна компанія. 2. Декан мав великий кабінет. 3. У Моніки був китайський комп'ютер. 4. Наші друзі мали українські підручники і словники. 5. У Лесі були арабські подруги. 6. Мій друг не мав читацького квитка. 7. Учора у студентів не було англійської мови. 8. У вівторок група № 7 не писала контрольної роботи.

5. Дайте відповіді на питання.

1. До якого театру ви ходили в неділю? (оперний) 2. До якої їдальні ви підете після занять? (студентська) 3. До якого музею студенти ходили в суботу? (художній) 4. До якої подруги Марія поїде після обіду? (арабська) 5. До яких міст поїдуть товариші після навчання? (південні) 6. До яких країн хочуть поїхати дівчата? (європейські) 7. До якої бібліотеки пішли Амір і Світлана? (наукова) 8. До якого клубу підуть молоді люди? (спортивний)

6. а) Прочитайте діалоги.

1) – Вікторіє, у тебе є велика лінійка?

– Ні. У мене немає великої лінійки.

2) – Майкле, у тебе є зимовий одяг?

– Ні. У мене немає зимового одягу.

– Давай підемо до магазину й купимо його.

– Гарзд.

3) – Студенти, у вас є читацькі квитки?

– Ні. Ми не маємо читацьких квитків.

– У вас є паспорт або студентський квиток?

– Так.

– Покажіть, будь ласка. Я запишу вас до бібліотеки.

4) – Сьогодні у вас є домашнє завдання?

– Ні. Сьогодні ми не маємо домашнього завдання.

– Чому?

– Тому що завтра почнуться канікули.

5) – Дівчата, до якого театру ви підете в неділю? До оперного?

– Ні. До драматичного.

6) – Хлопці, коли ми поснідаємо?

– Давайте після другого заняття.

– Гарзд.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

Запам'ятайте. Порядкові числівники в родовому відмінку мають такі самі закінчення, як прикметник, наприклад: першого уроку, другого числа, третьої вправи, других частин.

6. Прочитайте речення. Поставте питання до виділених слів.

1. У нас не було *четвертого* уроку. 2. Після *другого* уроку товариші поснідали. 3. Андрій не написав *дев'ятої* вправи. 4. Під час *третього* уроку студенти писали диктант. 5. У цьому районі немає *четвертої* лікарні, вона далеко. 6. *Десятого* автобуса довго не було. 7. Олена не переклала *третього* тексту.

Вираження кількості осіб.

Узгодження кількісних числівників з іменниками у родовому відмінку (скільки чого? скільки кого?)

Прочитайте текст, зверніть увагу на вживання числівників з іменниками.

У нашій групі *десять іноземних студентів*. Тут навчаються: *один студент* із Ірану, *одна студентка* із Сирії, *два студенти* з Йорданії, *три студенти* з Китаю, *три студентки* з Кенії. У групі № 11 *дев'ять студентів*: *чотири студенти* з Японії та *п'ять студенток* із В'єтнаму.

7. Прочитайте питання, дайте відповіді за текстом.

1. Скільки студентів у вашій групі? 2. Скільки студентів із Ірану у вашій групі? 3. Скільки студентів із Сирії у вашій групі? 4. Скільки студентів із Йорданії у вашій групі? 5. Скільки студентів

із Китаю у вашій групі? 6. Скільки студентів із Кенії у вашій групі? 7. Скільки студентів у групі № 11? 8. Скільки студентів із Японії у групі № 11? 9. Скільки студентів із В'єтнаму у групі № 11?

! **Зверніть увагу** на узгодження числівників з іменниками:

Скільки?	Н.в. однина	
Один, двадцять один (21, 31, 41...) Одна, двадцять одна (21, 31, 41...) Одне, двадцять одне (21, 31, 41...)	студент, стіл студентка, книжка, аудиторія вікно	
Два, три, чотири (22, 23, 24...) Дві, три, чотири (22, 23, 24...)	Н.в. множина	Р.в. однина
	студенти, столи, студентки, книжки, аудиторії	вікна
5, 6, 7, 8, 9..., 15..., 28..., 100..., 200... багато (≠ небагато), мало (≠ немало), кілька = декілька, тисяча, мільйон	Р.в. множина	
	студентів, столів, студенток, книжок, аудиторій, вікон	

8. Напишіть за зразком: У Харкові 7 (театри). – У Харкові 7 театрів.

1. У нашому районі 12 (школа). 2. У нашій школі 11 (клас). 3. У цьому місті 2 (університет).
4. В Україні 26 (велике місто). 5. В Україні живе 48 (мільйон людей). 6. На факультеті 21 (кабінет).
7. У науковій бібліотеці 25 (стол). 8. У харківському метро 38 (станція).

9. Складіть словосполучення за зразком: Одна (студентка, фабрика, країна, квітка). – Одна студентка, одна фабрика, одна країна, одна квітка.

1. Один (товариш, спортсмен, телефон, комп'ютер, словник, квиток, поверх, урок, кінопалац, рік, фільм, музей, театр).

2. Одне (люстерко, слово, місце, життя, питання, завдання, речення, море, кафе, ліжко).

3. Два (викладач, декан, секретар, лікар, підручник, будинок, люстерко, місце, питання, завдання, речення, море, вікно).

4. Дві (людина, ручка, виделка, ложка, кімната, шафа, подруга, сторінка, сестра, вправа, лікарня, школа, дівчина).

5. Три (олівець, зошит, магнітофон, лист, група, машина, вулиця, заняття, місто, район, аптека).

6. Чотири (автобус, тролейбус, тема, текст, гуртожиток, дерево, сумка, турист, день, банк).

7. П'ять (українець, правило, питання, тарілка, літера, помилка, аудиторія, день, місяць).

! **Зверніть увагу** на вираження предиката (Р) у реченнях, де суб'єкт (S) – числівник (або слова багато, мало, кілька ...) + іменник:

Теперішній або майбутній час
На столі <u>лежить</u> 5 книжок. Скільки книжок <u>лежить</u> на столі? 5 книжок – це S, <u>лежить</u> – це Р (дієслово: теперішній час, 3 особа однини). У групі <u>навчатиметься</u> 10 студентів. Скільки студентів <u>навчатиметься</u> у групі? 10 студентів – це S, <u>навчатиметься</u> – це Р (дієслово: майбутній час, 3 особа однини).
Минулий час
На столі <u>лежало</u> 5 книжок. Скільки книжок <u>лежало</u> на столі? 5 книжок – це S, <u>лежало</u> – це Р (дієслово: минулий час, середній рід). У групі <u>навчался</u> 10 студентів. Скільки студентів <u>навчался</u> у групі? 10 студентів – це S, <u>навчался</u> – це Р (дієслово: минулий час, середній рід).

7. Скільки студентів у групі із В'єтнаму у групі № 11?

Н.в. однина	
стіл	
книжка, аудиторія	
Множина	Р.в. однина
столі,	вікна
книжки,	
Р.в. множина	
столів, студенток, книжок,	вікон

2. Скільки міст 2 (університет), 3 (факультеті 21 (кабінеті) у країна, квітка). – Одна поверх, урок, кінопалац, море, кафе, ліжко). – Терко, місце, питання, сестра, вправа, заняття, місто, район, турист, день, банк). – торія, день, місяць).

(S) – числівник (або

тнини).
ться у групі?
3 особа однини).

й рід).

10. Дайте відповіді за зразком: У шостій аудиторії багато вікон? (2) – Ні, у шостій аудиторії два вікна.
1. У вашій групі багато студентів? (7) 2. Студенте, Ви вивчаєте українську мову три місяці?
(4) 3. У цьому місяці тридцять один день? (30) 4. Ахмеде, у Вас одна сестра? (багато) 5. У восьмій групі багато в'єтнамських студентів? (кілька) 6. Учора було три заняття? (2) 7. У студентів було багато питань? (2) 8. На третьому поверсі десять аудиторій? (8)

11. Додайте питання до відповіді і прочитайте діалоги.

1. – ... – Так, у мене один український підручник.	7. – ... – Так, у нас було дві екскурсії.
2. – ... – Ні, у мене два словники.	8. – ... – Ні, у моєму диктанті небагато помилок.
3. ... – Так, у нас одна кімната.	9. – ... – Ні, ми маємо кілька зошитів.
4. – ... – Ні, ми вивчаємо українську мову кілька місяців.	10. – ... – Ні, він знає декілька українських спортсменів.
5. – ... – Так, ми багато читаємо по-українському.	11. – ... – Ні, я знаю кілька українських міст.
6. – ... – Ні, вона робить чотири вправи щодня.	12. – ... – Так, у мене сьогодні багато роботи.

12. Дайте відповіді на питання за зразком: Скільки ламп висить в аудиторії? (4) – В аудиторії висить чотири лампи.

1. Скільки студентів живе у вашій кімнаті? (3) 2. Скільки столів, стільців, ліжок, шаф стоїть у Вашій кімнаті? (1, 2, 3, 1) 3. Скільки комп'ютерів стоїть у кабінеті? (10) 4. Скільки місць у цій аудиторії? (4) 5. Скільки сторінок в українському підручнику? (400) 6. Скільки кімнат у Вашій квартирі? (2) 7. Скільки місяців Ви живете в Україні? (5) 8. Скільки вправ писали студенти щодня? (8)

13. Дайте відповіді за зразком: У Вас є словники? (2) – Так, у мене є два словники.

1. У нього є українські підручники? (3) 2. У неї є брати? (1) 3. У них є зошити? (5) 4. У вашому місті є фабрики й заводи? (кілька) 5. У вас є питання? (декілька) 6. У Києві є музеї? (багато) 7. У вас є квітки? (4) 8. У вашій групі є китайські студенти? (6)

Зверніть увагу, як запитати про назву неістоти й істоти:

Про істоти	Про неістоти
1) – Дівчино, яке Ваше ім'я?	1) – Скажіть, будь ласка, яка назва того фільму?
2) – Богдане, ти знаєш, як звати ту дівчину?	2) – Скажіть, будь ласка, як називається ця вулиця?

14. Запитайте про ім'я студентки, прізвище викладача, назву картини, назву підручника, назву кафе, назву міста, назву країни, назву річки.

Складні речення зі словами якого, якої, яких, скільки.

Прості речення	Складне речення
Ми пішли до товариша. Його не було на заняттях.	Ми пішли до товариша, якого не було на заняттях.
Олена читає книжку. Її вона купила вчора.	Олена читає книжку, яку вона купила вчора.
Студенти купили підручники. Їх не було в бібліотеці.	Студенти купили підручники, яких не було в бібліотеці.

15. а) Прочитайте діалоги.

- 1) – Ви знаєте хлопця, якого ми бачили на зупинці?
– Так, знаємо. Його ім'я Ахмед.
- 2) – Ви ходили до студентки, якої не було на заняттях?
– Так, ходили. Вона захворіла.
- 3) – Маріє, Ви купили підручник, якого не було в бібліотеці?
– Так, купила вчора.
- 4) – Ви бачили викладача, у якого є українсько-китайський словник?
– Так.
– Ви взяли в нього словник?
– Так, узяли.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

Текст «Супермаркет»

1. Прочитайте, перекладіть і запишіть нові слова.

Відділ, куртка, сукня (ж. р.), костюм, світр, взуття (с.р.), косметика, парфуми (мн.), господарчий, товар, електричні товари = електротовари, кондитерський, цукерки (мн.), печиво (с.р.), булка, сало (с.р.), ковбаса, будь-який, картопля, капуста, цибуля, огірок – огірки, помідор(и), яблуко (с.р.), апельсин(и), банан(и), лимон(и), напій – (напої), томатний, солодкий, каструля, чайник, шампунь (ч.р.), зубна паста, продавати / продати (що?), вибирати / вибрати (що?), платити / сплатити (за що?), класти / покласти (що? куди?), придбати (що?), надовго, каса, дорогий, дешевий, гривня, покупець, кілограм, грам.

2. Прочитайте спільнокореневі слова.

Господар (ч.р.) – господарка (ж.р.) – господарство (с.р.), господарчий – домогосподарка, цукор – цукерки, зуб – зубний, довго – довгий – надовго, дорогий – дорого, дешевий – дешево, купувати – покупець – покупка, продавати – продавець, грам – кілограм.

! Зверніть увагу на словотвір:

<u>Зуб</u>	<u>зуб-н-ий</u>	<u>Дорог-ий</u>	<u>дорог-о</u>
<u>Цукор</u>	<u>цукер-к-а</u>	<u>Дешев-ий</u>	<u>дешев-о</u>
<u>Грам</u>	<u>кіло-грам</u>	<u>Довг-ий</u>	<u>довг-о</u> <u>на-довг-о</u>
<u>Куп-ува-ти</u>	<u>по-куп-ець</u>	<u>Господар-ч-ий</u>	<u>домо-господар-к-а</u>
<u>Про-дав-а-ти</u>	<u>про-дав-ець</u>	<u>Господар</u>	<u>господар-к-а</u> <u>господар-ств-о</u>

3. Прочитайте, запишіть і запам'ятайте дієвідмінювання нових дієслів:

Продавати, продати, вибирати, вибрати, платити, сплатити, класти, покласти, придбати.

4. Утворіть форму майбутнього часу нових дієслів.

! Зверніть увагу на питання:

Скажіть, будь ласка, скільки коштує підручник?
Скажіть, будь ласка, скільки коптують підручники?

5. Запитайте за зразком про словник, зошит, ручку, олівці, гумку, чай, каву, хліб, обід, одяг.

6. Прочитайте речення. Випишіть спільнокореневі слова. Поставте до них питання.

1. Ми прийшли до продуктового магазину. Тут можна купити різні продукти. 2. У продуктовому магазині є м'ясний відділ. Тут продається м'ясо. 3. У хлібному відділі ми купуємо щодня свіжий хліб. 4. Амір любить їсти апельсини й пити апельсиновий сік. 5. У молочному

відділі ми купуємо молоко. 6. Марія любить яблука і яблучний сік. 7. У рибному відділі можна купити будь-яку рибу. 8. Ахмед лікував зуби в студентській поліклініці. Зубна паста коштує п'ять гривень. 9. Ми купили електричний чайник, тому що любимо пити чай. 10. Леся поклала 2 ложки цукру до чаю. Діана любить цукерки. 11. Покупці купують різні товари в супермаркеті. 12. У парфумерному відділі можна купити парфуми.

7. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання спільнокореневих слів. Поставте до них питання.

1. Незабаром буде *холодно*. Не пийте *холодного* соку! 2. У нашій кімнаті *тепло*. У Чена не було *теплої* куртки. 3. Ця куртка *дорого* коштує. Я вибрав *дорогий* костюм. 4. Моя подруга *модно* вдягається. Вона любить *модний* одяг. 5. У нашому магазині *дешево* продукти. Невеликий словник коштує *дешево*.

8. Напишіть речення з поданими словосполученнями.

Продаватися в магазині, продати телефон, придбати комп'ютер, сплатити за хліб, платити до каси, класти до сумки, покласти продукти, вибирати куртку, вибрати светр, коштувати дорого, коштувати 10 гривень.

9. Прочитайте текст.

Супермаркет

У Харкові є багато супермаркетів. Щосуботи ми ходимо до супермаркету «Таргет». Тут є багато відділів, де можна купити продуктів, спортивні, господарчі товари, електротовари, парфумерію.

У хлібному відділі ми купуємо білий, чорний хліб, солодкі булочки.

У м'ясному відділі продається м'ясо, курка, сало, ковбаса. У рибному відділі можна купити будь-яку рибу. У молочному відділі ми купуємо молоко, сир, масло.

В овочевому відділі продаються овочі: картопля, капуста, цибуля, огірки, помідори та інші овочі. Тут ми часто купуємо яблука, апельсини, банани, лимони. Поруч у відділі «Напої» ми купуємо соки й воду. Тут можна вибрати будь-які соки: яблучний, апельсиновий, банановий, томатний та інші соки.

У кондитерському відділі ми любимо купувати цукерки, печиво.

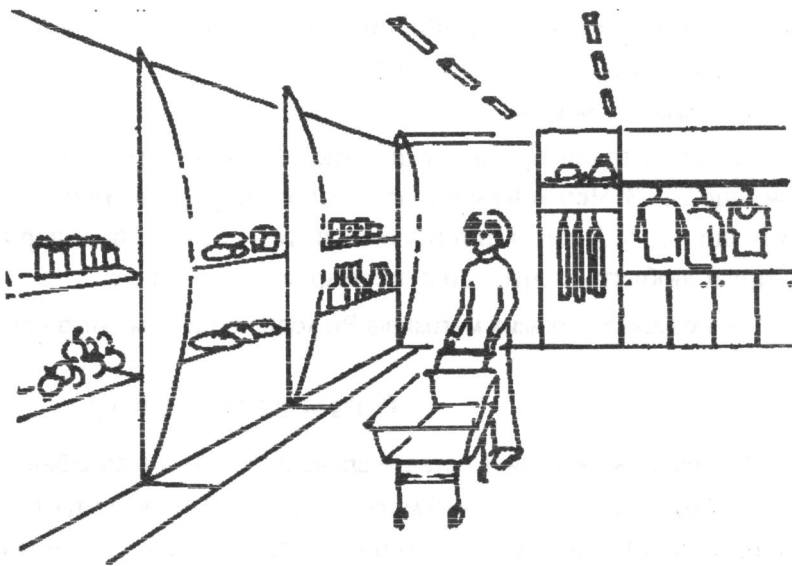
У відділі «Господарчі товари» можна придбати різний посуд: великі й малі каструлі, чайники, чашки, тарілки, ложки, виделки, ножі.

У відділі «Електротовари» покупці вибирають комп'ютери, телевізори, магнітофони, лампи, холодильники.

У парфумерному відділі є косметика: парфуми, шампунь, мило, крем, зубна паста.

У відділі «Одяг і взуття» можна придбати куртки, костюми, сукні й будь-яке взуття.

Сьогодні ми прийшли до супермаркету, тому що в нас не було свіжих продуктів. Спочатку ми пішли до хлібного відділу. Там ми взяли один білий хліб, три солодких булочки. Ми купили один кілограм м'яса, півкілограма рису, двісті грамів масла, два кілограми помідорів.

Ми згадали про зимовий одяг, тому що на вулиці холодна погода. Ми пішли до відділу, де продається одяг.

– Чене, подивись, яка гарна куртка!

– Так, вона гарна, але холодна. Я хочу купити теплу модну, але недорогу куртку.

– Ось така куртка.

– Скільки вона коштує?

– Вона коштує 150 (сто п'ятдесят) гривень.

– Гарзд, я куплю її. Ване, а що ти вибрав?

– Я вибрав теплий зелений светр. Він недорогий, коштує 60 (шістдесят) гривень.

– А де наші дівчата?

– Вони пішли до парфумерного відділу вибирати косметіку.

– О... Це надовго! Пішли до каси.

До каси ми сплатили за продукти й одяг 250 (двісті п'ятдесят) гривень. Чен поклав усє до сумки, і ми пішли до гуртожитку.

Ми любимо ходити до супермаркету, тому що там можна придбати дорогі й дешеві українські та іноземні товари. Це чудовий сучасний супермаркет.

10. Напишіть речення, поставте слова в дужках у потрібній формі.

1. Товариші прийшли до (чудовий супермаркет). 2. Дівчата пішли до (продуктовий відділ). 3. Подруга пішла до (овочевий відділ). 4. Він не може грати у футбол, тому що не має (спортивний одяг). 5. У відділі багато (господарчі товари). 6. Чен пішов до магазину, тому що не мав (свіжий хліб). 7. У хлібному відділі він купив п'ять (солодкі булки). 8. У тому відділі не продають (чоловічі костюми).

11. Розподіліть за відділами всі товари.

Риба, хліб, парфуми, ковбаса, масло, молоко, соки, картопля, цибуля, курка, м'ячі, шахи, огірки, каструлі, чайники, шампунь, мило, тарілки, капуста, ложки, помідори, цукерки, апельсини, сало, комп'ютери, телевізори, лампи, банани, ножі, холодильники, сир, магнітофони, печиво, куртки, костюми, зубна паста, сукні, взуття, яблука, чашки, лимони, виделки, булки.

12. Дайте відповіді на питання за текстом.

1. Скільки супермаркетів є в Харкові? 2. Які товари можна купити в супермаркеті? 3. У якому відділі ви купуєте хліб? 4. Що продається в м'ясному відділі? 5. Де можна купити рибу? 6. Які продукти ви купуєте в молочному відділі? 7. У якому відділі продаються овочі? 8. У якому відділі можна придбати різний посуд? 9. У якому відділі покупці вибирають комп'ютери, телевізор, магнітофони, лампи, холодильники? 10. Що ви купуєте в парфумерному відділі? 11. Що можна придбати у відділі «Одяг і взуття»?

13. Закінчіть речення.

1. Сьогодні ми прийшли до супермаркету, тому що ... 2. Ми згадали про зимовий одяг, тому що ... 3. Чен хоче купити недорогу куртку, тому що ... 4. Чен хоче купити теплу куртку, тому що ... 5. Хлопці пішли до каси, тому що ... 6. Товариші не зустріли дівчат, тому що ... 7. Друзі люблять ходити до супермаркету, тому що ...

14. Розкажіть, до яких магазинів Ви ходили, що там купували, скільки коштував товар.

Самостійна робота

1. Напишіть речення. Поставте словосполучення в потрібній формі.

1. У них немає (сучасний магнітофон). 2. У тебе немає (мобільний телефон). 3. У Чена немає (тепла куртка). 4. У Лесі немає (синя ручка). 5. У Вана немає (старші брати). 6. Олена не має (модне взуття). 7. Я не купив (електричний чайник). 8. У цьому магазині не продають (жіночі костюми).

- 2) – Звідки Ви приїхали?
 – Я приїхав з Китаю.
 – У якому місті Ви народилися?
 – Я народився в столиці Китаю – у Пекіні.
- 3) – Чия це квартира?
 – Це квартира моїх батьків.
 – Чия кімната розташована праворуч?
 – Праворуч розташована кімната мого молодшого брата. Він – школяр.
 – Чия кімната розташована прямо?
 – Прямо розташована кімната старшої сестри. Вона студентка.

Складні речення зі словами якого (якої, яких), чийого (чиєї, чийх)

Прочитайте речення, зверніть увагу на утворення складного речення.

Прості речення: Андрій сказав. У його товариша немає нового комп'ютера.

Складне речення: Андрій сказав, у чийого товариша немає нового комп'ютера.

Прості речення: Андрій сказав. У того товариша немає нового комп'ютера.

Складне речення: Андрій сказав, у якого товариша немає нового комп'ютера.

25. Прочитайте прості речення. Утворіть складні речення зі словами *який (яка, яке, які), чий (чия, чий, чийх)* за попереднім зразком.

1. Я запитав Чена. Він живе у свого брата. 2. Марія розповідала. У їхньої родини великий бізнес. 3. Викладач знає. У тієї студентки проблеми. 4. Ми знаємо. У вашого товариша є свій спортивний клуб. 5. Бібліотекар запитав. У наших студентів немає підручників з математики. 6. Богдан сказав. У цього товариша є електронна адреса. 7. Моніка не знала. У їхньої подруги є Інтернет.

26. Напишіть складні речення зі словами *який (яка, яке, які)*.

1. Олена сказала, ... квитків вона не купила. 2. Чен знає, ... соку не любить Андрій. 3. Хлопці знали, у ... товариша мешкає спортсмен. 4. Ахмед пояснював, з ... країни він приїхав. 5. Чен запитав, у ... студента Ван бере книжки з української історії. 6. Діана забула, у ... подруги вона взяла ручку. 7. Секретар запитав, у ... студентів є студентські квитки. 8. Дівчата не знали, ... заняття не буде завтра.

27. Утворіть складні речення зі словами *чий (чия, чий, чийх)*.

1. Амір пояснював. У вівторок він був у нашого декана. 2. Марія запитала. Чен бере цікаві книжки у своїх товаришів. 3. Олена запитала. Богдан ще не бачив їхньої машини. 4. Джон сказав. У Нью-Йорку він мешкав у Вашої сестри. 5. Діана згадала. Вона не брала його підручника з математики. 6. Китайська студентка запитала секретаря. Вона не написала свого імені в цьому документі. 7. Моніка знала. Андрій не бачив їхніх документів.

28. а) Прочитайте діалоги.

1) – Куне, ти бачив, куди пішов Чен? – Він пішов до кімнати Дуань. – Дякую.	3) – Моніко, ти знаєш, чия це сумка? – Це сумка Діани. – А де Діана? – Вона пішла до деканату.
2) – Пані Маріє, Ви знаєте, звідки приїхав пан Віктор? – Так. Він приїхав зі Львова.	– До кого вона пішла? До секретаря? – Ні. До паспортистки.

- 4) – Андрію, ти запитав Богдана про квитки?
– Так.
– Що він сказав?
– Він сказав, що в касі вже немає квитків на цю стрічку.

- 5) – Ахмеде, ти знаєш, чий це комп'ютер?
– Це комп'ютер Махмуда.
– Коли він його придбав?
– У середу.
– Де?
– У магазині «МКС».
– Скільки коштує цей комп'ютер?
– Він коштує 3600 (три тисячі шістсот) гривень.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

Текст «У гостях»

1. Прочитайте, перекладіть і запишіть нові слова.

Свобода (майдан Свободи), Конституція (майдан Конституції), парк Шевченка, письменник, зупинка, диван, вітальня, газовий (газова плита), мікрохвильовий (мікрохвильова піч), борщ, вареники, страва, торт, традиція, культура, гість, гостинність, гостинний, відомий, рідний, такий, пікони, піпки, зупиняти/зупинити (кого? що?), зупинятися/зупинитися (де?), нести/принести (кого? що?), носити/приносити (кого? що?).

2. Прочитайте спільнокореневі слова.

Писати – письменник, зупинити – зупинка, вітати – вітальня, газ – газовий, варити – вареники, традиція – традиційний, культура – культурний, гість – гостинний – гостинність.

! Зверніть увагу на словотвір:

Пис-а-ти	пись-менн-ик	пись-менн-иц-я	пись-мов-ий
Газ	газ-ов-ий		
Зупин-и-ти	зупин-к-а		
Віт-а-ти	віт-анн-я	віт-альн-ий	віт-альн-я
Сон	сп-а-ти	сп-альн-я	
Їс-ти	їд-альн-я		
Вар-и-ти	вар-ен-ик		
Традиці-я	традицій-н-ий		
Культур-а	культур-н-ий		
Гість	гост-инн-ий	гост-инн-ість	і // о

3. Прочитайте, запишіть і запам'ятайте дієвідмінювання нових дієслів:

Нести, принести, носити, приносити, зупинятися, зупинитися.

4. Утворіть форму майбутнього часу поданих дієслів.

5. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання нових слів. Напишіть питання до виділених слів.

- Український народ любить *свободу*. Харківський національний університет розташований на майдані *Свободи*.
- Українські студенти вивчають *Конституцію* України. Подруги їдуть до майдану *Конституції*.
- Тарас Шевченко* – це відомий український письменник. *Андрій Шевченко* – це ім'я відомого українського спортсмена-футболіста. У парку *Шевченка* люблять відпочивати харків'яни й *гості* міста.
- Борщ* і *вареники* – це українські страви.
- Викладач розповідає про *традиції та культуру* українців.
- Гість* приніс *торт* і *квіти*. Українці – *гостинні* люди. Іноземні гості подякували за *гостинність*.
- Я сплю на зручному *дивані*.
- Родина дивиться телевізор у *вітальні*.
- На кухні немає *газової плити*, там стоїть *мікрохвильова піч*.
- Недалеко *зупинка* автобуса. Автобус зупинився на *зупинці*.

6. Прочитайте словосполучення, напишіть із ними речення за зразком: *Смачний борщ. – Оксана приготувала смачний борщ.*

Зустріти тих гостей, розташований на майдані Свободи, нести її сумку, принести підручник з англійської мови, носити ці книжки, принести той торт, купити мікрохвильову піч, їсти гарячі вареники, любити цього письменника, не забувати рідних людей.

7. Складіть і напишіть словосполучення «прикметник + іменник».

Прикметники: затишний, гостинний, відомий, національний, смачний, гарячий, газовий, свіжий, мікрохвильовий, рідний, український.

Іменники: вітальня, люди, письменник, страва, вареники, борщ, плита, торт, піч, культура, традиції.

! Зверніть увагу на вживання прислівника *ніколи* (питання: *коли?*).

Ніколи не + дієслово

Чен ніколи не їздить до університету, він ходить пішки.

Моніка ніколи не їла українських вареників.

Богдан ніколи не забуде своїх товаришів.

8. Напишіть речення, доповніть їх поданими дієсловами: *відпочивати, їздити, обідати, читати, слухати, працювати, приносити, забувати.*

1. Вона ніколи не ... на Чорному морі. 2. Ван ніколи не ... до Львова. 3. Подруги ніколи не ... у новій їдальні. 4. Діана ніколи не ... творів Шевченка. 5. Ахмед ніколи не ... української музики. 6. Володимир ніколи не ... у будівельній компанії. 7. Він ніколи не ... квітів. 8. Брати ніколи не ... своїх батьків.

9. Прочитайте текст.

У гостях

Ім'я цієї студентки – Моніка. Вона навчається в Харківському національному університеті. Цей університет розташований на майдані Свободи. У групі Моніки 10 (десять) студентів: 3 (три) китайських студенти, 4 (чотири) арабських, 2 (дві) африканських студентки й одна в'єтнамська студентка. У цій групі немає японських і американських студентів. Вони навчаються в інших групах.

Щовівторка студенти групи № 19 мають 3 (три) заняття. Перше заняття – це заняття з української мови. Друге – заняття з математики. Третє – це заняття з біології.

Богдан Вікторович – викладач української мови. Він цікаво розповідає про українську мову, про історію України.

Богдан Вікторович: – Доброго ранку, студенти.

Студенти: – Доброго ранку, пане викладачу.

Богдан Вікторович: – Як ваші справи?

Студенти: – Дякуємо, Богдане Вікторовичу, усе гаразд.

Богдан Вікторович: – Чене, яке сьогодні число?

Чен: – Сьогодні 5 (п'ять) листопада.

Богдан Вікторович: – Добре. Ахмеде, а який сьогодні день тижня?

Ахмед: – Сьогодні вівторок.

Богдан Вікторович: – Студенти, що ви зробили вдома?

Чен: – Ми виконали три вправи, повторили один текст, вивчили два діалоги й написали твір «У гостях».

Богдан Вікторович: – Гаразд. Моніко, будь ласка, прочитайте свій домашній твір.

Моніка читає свій твір «У гостях», а студенти уважно слухають.

У мене є українська подруга. Її ім'я цієї дівчини – Оксана. Я і моя китайська подруга Дуань поїхали до Оксани в гості. Спочатку ми пішли на зупинку автобуса й поїхали до майдану Конституції, де розташований будинок Оксани, потім ішли пішки. Ми зупинилися в центрі, тому що хотіли купити торт і квіти в супермаркеті.

Оксана мешкає у квартирі своїх батьків, у якій 4 (чотири) кімнати. Ми сиділи у великій вітальні. Тут немає телевізора, але є новий сучасний комп'ютер.

Моніка: – Оксано, скажи, будь ласка, чиї кімнати розташовані тут?

Оксана: – Праворуч розташований кабінет батька. Це його книжки, журнали. Мій батько – перекладач. Він знає 5 (п'ять) іноземних мов. Ліворуч – кімната моїх батьків. Прямо – кімната молодшої сестри. Її ім'я Лєся. Ось письмовий стіл Лєсі. У її кімнаті немає ліжка, але є зручний диван.

Дуань: – Оксано, де ти спиш?

Оксана: – Я сплю у вітальні. А ось наша кухня. Вона невелика, але затишна. Тут немає газової плити, але є мікрохвильова піч. Вона дуже зручна!

Я, Дуань і Оксана разом приготували обід. Оксана навчила нас готувати український борщ і вареники. Ми пообідали у вітальні. На столі стояло 3 (три) тарілки, 3 чашки, лежало 3 ложки, 3 виделки. Ми їли салати, курку, борщ, вареники. Потім пили каву та їли торт «Київський», який ми принесли. Я ще ніколи не їла такого смачного торта! Я й Дуань запитували Оксану про українські страви, про її родину, про навчання Лєсі. Оксана розповідала про своє рідне місто, про традиції та культуру українців. Українці – гостинні люди! Ми дякуємо за гостинність!

10. Напишіть речення, доповніть їх словами з тексту.

1. У групі Моніки 10 ... 2. Перше заняття – це заняття з ... мови. 3. Студенти уважно слухають твір ... 4. Студенти виконали три ..., повторили один ..., вивчили два ... й написали .... 5. Спочатку ми ... до майдану Конституції, потім ... пішки. 6. Праворуч розташований кабінет .... 7. Прямо розташована кімната молодшої ... 8. Оксана розповідала про своє ... місто, про традиції та культуру ... 9. Гості подякували за ....

11. Дайте відповіді на питання за текстом.

1. На якому майдані розташований Харківський національний університет? 2. Хто навчається там? 3. Скільки студентів у групі Моніки? 4. Яких студентів немає у групі № 19? 5. Які заняття мають студенти цієї групи щовівторка? 6. Хто такий Богдан Вікторович? 7. Який твір написали студенти? 8. У чиєї подруги дівчата були в гостях? 9. Чиї кімнати подивилися Моніка й Дуань? 10. Що робили дівчата потім? 11. За що подякували Моніка й Дуань?

12. Перекажіть текст.

13. Розкажіть, у кого Ви були в гостях.

Самостійна робота

1. Напишіть речення за зразком. У (мій) батька є торгівельна компанія. – У мого батька є торгівельна компанія.

1. У (наша) подруги є мікрохвильова піч. 2. У (твій) юриста є їхні документи. 3. У (наші) художників є чудові картини. 4. У Богдана немає (Ваша) електронної адреси. 5. У секретаря немає (його) студентського квитка. 6. Сьогодні у (Ваші) студентів є цікава екскурсія. 7. У (моя) сестри іспит з біології. 8. У (їхній) гостя є своя машина.

2. Розкрийте дужки за зразком: Я не знаю (той письменник). – Я не знаю того письменника.

1. Я не знаю (та жінка). 2. Я не знаю (ці викладачі). 3. У мене не було (цей журнал). 4. У неї немає (те завдання). 5. Вона не забула (ті подруги). 6. У нас не було (та екскурсія). 6. Ми не дивилися (той фільм). 7. Дуань не читала (та книжка). 8. Ахмед не вивчав (ті предмети).

3. Прочитайте речення, напишіть питання до виділених слів.

1. Праворуч розташована зупинка автобуса. 2. Ми купили куртку в магазині одягу.
3. Я визначо слова тексту. 4. Я люблю заняття з музики. 5. У нашій аудиторії висить мапа України.
6. Студент забув підручник з хімії. 7. Завтра в нас буде іспит з історії.

4. Напишіть речення, використайте слова в дужках у потрібній формі.

1. В аудиторіях (університет) висять нові дошки. 4. На вікнах (старий будинок) ми бачили гарні квіти. 5. У парку (Шевченко) відпочивала молодь. 6. На майдані (Свобода) розташований Харківський національний університет. 7. На картині (художник) ми бачимо рідне місто. 8. На вулицях (місто) багато зелених дерев.

5. Дайте відповіді на питання за зразком: *Чий це кабінет? (декан) – Це кабінет декана.*

1. Чий стіл стоїть праворуч? (викладач) 2. Яка це вулиця? (Шевченко) 3. Який це майдан? (Свобода) 4. Чиє ім'я ти знаєш? (український письменник) 5. Яке у вас друге заняття? (математика) 6. Чия кімната розташована на п'ятому поверсі? (наш викладач) 7. Яких студентів ви знаєте? (медичний університет) 8. Яких відділів немає у цьому магазині? (господарчі товари, парфумерія)

6. Складіть речення за зразком, замінивши виділені слова сполучними словами (у, про) якого, якої, про яку, (у, про) яких: *Віктор розповідає. Друг не купив японського авто. — Віктор розповідає, якого авто друг не купив.*

1. Викладач запитував. Чен не розуміє тієї теми. 2. Покупець запитав. У цьому відділі можна придбати куртку. 3. Марія розповідала. У цієї подружки учора були гості. 4. Дуань знала. Кун не їсть тих продуктів. 5. Олена запитала. Богдан не вивчив того тексту. 6. Андрій знав. В Олені не має того зошита. 7. Алі запитав. Ахмед бачив його братів. 8. Хлопці розповідали. Учора вони були в цих друзів.

7. Складіть речення за зразком, замінивши виділені слова сполучними словами (у, про) кого, чого, що: *Володимир знає. Про нього турбуються батько й мати. — Володимир знає, про кого турбуються батько й мати.*

1. Леся чула. Дівчата розповідали про одяг. 2. Олена казала. Учора вона не купила квитків. 3. Чен розумів. Андрій розповідав про футболіста. 4. Хлопці знали. Віктор не любить фізики. 5. Олександр Володимирович пояснював. У вівторок він був у ректора. 6. У домашньому творі Ван писав. Він мріє про бізнес. 7. Дуань читала. Спортсменки не їдять цукерок. 8. Андрій запитав. Рухлат бере диски в Богдана.

8. а) Прочитайте діалоги.

- 1) – Хлопці, до якої зупинки ви йдете?
– До майдану Конституції.
– А ти, Вікторе?
– До метро «Наукова».
- 2) – Дівчата, куди ви йдете?
– До зупинки автобуса.
– Ви поїдете додому?
– Так.
- 3) – Тарасе, ти приніс підручник з англійської мови?
– Вибач, я забув його вдома.
Завтра обов'язково принесу.
- 4) – Кевіне, Ви знаєте, який колір має прапор України?
– Так. Прапор України має жовтий і синій кольори.
– Які кольори має прапор твоєї країни?
– Прапор Уганди має чорний, жовтий і червоний кольори.
- 5) – Діано, ти їздила до Чорного моря?
– Ні. Я ніколи не їздила туди.
– А яке море ти бачила?
– Я бачила Середземне море.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

Ви вже знаєте!

1. Як виразити належність певній особі предмета або особи.
  - Чийого брата Ви зустріли в університеті?
  - Я зустрів свого брата.
  - Чію подругу Ви бачили вчора?
  - Я бачила свою подругу.
  - Чиїх друзів Ви запросили в гості?
  - Я запросив у гості своїх друзів.
2. Як вказати на особу або предмет серед інших.
  - Якого підручника у Вас немає, того чи цього?
  - У мене немає того підручника.
3. Як сказати про ознаку предмета за допомогою іменника.

Наша група навчається в кабінеті математики.
У неділю ми ходили до театру опери і балету.
4. Як сказати про власника предмета.
  - Чий це зошит?
  - Це зошит Марії.
  - Чия це ручка?
  - Це ручка Богдана.
  - Чиї речі там лежать?
  - Там лежать речі Оксани.
5. Як дізнатися про поінформованість співрозмовника.
  - Студенти, скажіть будь ласка, чиїх зошитів немає на моєму столі?
  - Немає зошитів Марії й Діани. Вони не писали контрольної роботи.
6. Як описати об'єкт за ознакою дії.

У неділю ми ходили до друга, у якого слухали українську музику.
7. Як розказати, у кого Ви були в гостях, що Ви там робили, що Ви там бачили.

1. Вираження знаряддя, об'єкта сумісної дії та засобу пересування. Уживання іменників в орудному відмінку (*ким?, чим?*): а) рід (чоловічий, жіночий, середній); б) число (однина, множина).
2. Указівка на особу або предмет, що виступає знаряддям, об'єктом сумісної дії та засобом пересування. Уживання особових займенників в орудному відмінку (*ким?, чим?*).
3. Текст «Прогулянка містом».

Повторення вивченого

1. а) Прочитайте діалоги.

1) – Ніку, ти знаєш ім'я цієї дівчини? – Так, її звать Моніка. – Звідки вона приїхала? – Вона приїхала з Замбії. 2) – Саліме, скільки студентів у твоїй групі? – Дев'ять студентів. – Скільки китайських студентів у твоїй групі? – Три китайських студенти. – А арабських? – Дві арабських студентки і два арабських студенти. 3) – Дуань, у тебе сьогодні багато занять? – Так. У мене сьогодні чотири заняття. – Які заняття? – Перше заняття з української мови. Друге – заняття з інформатики. Третє – з математики. Четверте – з економіки. – О котрій годині вони скінчаться? – О п'ятнадцятій годині (15.00).	4) – Студенти, яке сьогодні число? – Сьогодні 12 (дванадцять) березня. – А який сьогодні день? – Сьогодні п'ятниця. 5) – Моніко, що ти робитимеш сьогодні ввечері? – Я робитиму домашнє завдання: напишу три вправи, перекладу нові слова, прочитаю один текст, вивчу два діалоги. 6) – Вікторіє, у кого ти була вчора в гостях? – У своєї української подруги Оксани. – У неї велика квартира? – Так. У квартирі є чотири кімнати: вітальня, кабінет батька, кімната Оксани, кімната її сестри.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

2. Напишіть речення з поданими словосполученнями за зразком: *Зупинка автобуса. – Зупинка автобуса розташована недалеко.*

Кабінет музики, театр опери й балету, картина музею, стадіон клубу, столиця Китаю, гуртожитки університету, деканат факультету, їдальня гуртожитку, черговий кімнати, столиця Росії.

3. Прочитайте текст. Напишіть питання до виділених слів.

Це кімната українських студентів. Ось ліжко *Богдана*. На цьому ліжку сидить товариш *Богдана* – Андрій. На столі *товаришів* лежать зошити з *англійської мови*, підручники з *фізики*, українсько-англійський словник, синя й чорна ручки, олівці. Тут стоїть комп'ютер *Андрія*, фото його великої *родини*. На стінах *кімнати* висять фото українських *спортсменів*. Хлопці роблять домашнє завдання з *математики*.

4. Напишіть складні речення зі сполучними словами *чий, чия, чие, чії*.

1. Леся казала. У її батьків є власний банк. 2. Сестри розповідали. У їхнього старшого брата є власний бізнес. 3. Махмуд запитав. У ваших студентів у понеділок є математика. 4. Ахмед бачив. У нашій аудиторії немає вашого викладача. 5. Олена розповідала. У її сестри є дорога сукня. 6. Викладач сказав. У його студентів добрі оцінки. 7. Декан сказав. У наших студентів будуть нові комп'ютери.